

Kære elever

Før jeg starter min tale til jer, sådan helt officielt, så vil jeg sige til jer, at I skal lytte, og I skal tænke over det jeg siger, og så skal I glemme det for en stund og bare være glade for, at I nu er færdige i grundskolen, at det er sommerferie, og at I sikkert skal fejre begge ting sammen med jeres venner og familie senere i dag.

Så, helt forfra...

Kære elever, hjertelig tillykke med at have afsluttet folkeskolens afgangsprøve fra Ingrid Jespersens Gymnasieskole. Vi er utrolig stolte af jer.

Den afgangsprøve, I har taget, måles selvfølgelig i tal – i karakterer – men mindst lige så vigtigt ”måles” den i den dannelse, den livserfaring og de oplevelser, I tager med fra de år, I har gået her på skolen.

I kender helt sikkert det berømte citat af Ingrid Jespersen, som lyder sådan her:

Skolen er nemlig ikke villaen her, ikke måden, hvorpå der undervises og ikke mig og mine meninger. Skolen, det er også Jer, det er os alle – det hele sammen. Har I rigtig tænkt på at I selv skaber skolen.

Selvom citatet handler om Ingrid Jespersens Gymnasieskole – om den måde vi omgås hinanden på, om den måde vi – lærer, elever og ledelse – laver skole sammen på, så afspejler det også en mere generel tilgang til livet. At vi som mennesker har ansvar for de fællesskaber og de sammenhænge, vi indgår i. At vi hverken kan eller skal forvente, at skolen, familien, vennegrupper og foreninger serverer et fællesskab for os, som giver os alt det, vi ønsker os, men at vi kan være med til at skabe det – for os selv og for andre. Jeg håber, at I vil bære den forståelse med videre fra jeres tid på Ingrid og ud i resten af jeres liv. Det vil de mennesker, I møder få gavn af, og de vil genkende *jer* som mennesker, der er rare at være i nærheden af, som engagerer sig, og som man kan stole på.

De sidste år er der i offentligheden blevet skrevet meget om jeres generation, utroligt meget faktisk.

I bruger for meget skærm (det kan alle vist være enige i), I er – måske – midt i en trivselskrise, I er – igen måske – mere ensomme end tidligere generationer, og I er helt sikkert underlagt et perfektionskrav og et præstationsræs, som *min* generation aldrig har kendt.

Nu har ældre generationer jo altid været bekymret for ungdommen – det er ikke noget nyt.

Så man skal selvfølgelig tage bekymringerne med et gran salt. Men jeg kan alligevel godt genkende en usikkerhed hos jer, en usikkerhed som har sin rod i det jeg talte om før, nemlig

den enkelte i forhold til fællesskabet. I er enormt opmærksomme på, hvad andre mon tænker om jer – om det I gør, det I siger og det tøj, I har på.

Den danske teolog og filosof K.E. Løgstrup formulerede i 1950'erne begrebet "Den etiske fordring", som handler om den enkeltes ansvar. Det er nok ikke tilfældigt, at Løgstrups tanker nu de seneste år er blevet aktuelle i den offentlige debat igen.

Løgstrup skriver således:

Den enkelte har aldrig med et andet menneske at gøre, uden at han holder noget af dets liv i sin hånd. Det kan være meget lidt, en forbigående stemning, en oplagthed, man får til at visne, eller som man vækker, en lede man uddyber eller hæver. Men det kan også være forfærdende meget, så det simpelthen står til den enkelte, om den andens liv lykkes eller ej

Den enkelte har aldrig med et andet menneske at gøre, uden at han holder noget af dets liv i sin hånd – jeg elsker det citat, fordi det så præcist sætter ord på det møde, som på én gang indeholder et potentiale for glæde, tillid, venskaber, tro og kærlighed, og så samtidig det modsatte – ensomhed, sorg, mistro og usikkerhed – både for den enkelte og for fællesskabet. Vi har på én gang både ansvaret for os selv – og for hinanden. Det er et stort ansvar, det findes faktisk ikke større. Og det er et ansvar, som vi, ifølge Løgstrup, ikke kan undsige os, men som vi selvfølgelig kan misforvalte.

Jeg har en forventning om, at I – elever fra Ingrid Jespersens Gymnasieskole – vil være jer det ansvar bevidst I jeres videre færd ud i livet, at I vil forvalte det på en måde, så er I er med til at styrke de mennesker, I møder på jeres vej, at I er med til at løfte dem.

Og så er der det om præstations- og perfektionskravet.

Hvis man på en let forståelig måde vil opleve den helt store forskel mellem de voksnes generation og jeres, så skal man sådan set bare tage telefonen og gå ind på kameraet. På 90 % af alle voksnes telefoner peger kameraet ud ad mod verden, på 100 % af unges telefoner peger det mod den unge selv. I er, på en måde som ingen tidligere generationer har oplevet det, vokset op med et spejl foran jer, et spejl som viser den enkelte – ikke sammenlignet med alle andre, nej – men sammenlignet med den bedste version af alle andre.

Med tanke på det vil jeg nu afsløre den vigtigste sandhed om livet for jer – uden at lægge fingrene imellem. Og hvis I ikke tror på mig, så kan I bare kigge på de voksne bag ved jer, de ved det også, og hvis de er ærlige, så vil de også indrømme det.

Sandheden er, at alle folk – og jeg mener alle folk – kæmper med et eller andet. Og meget få mennesker her i verden har "bare styr på det". Det lover jeg jer. Jeg siger det ikke for at tage modet fra jer – tværtimod, jeg siger det for at frisætte jer. Livet er i det store hele uperfekte hverdage, men det gør dem ikke ulykkelige. Det gør dem bare almindelige.

Sidste år blev jeg introduceret til studiet *The Good Life*, som er et af de mest omfattende studier i lykke. I 85 år har forskere fra Harvard fulgt de samme 700 mennesker og deres familier over tid og undersøgt deres liv med alt fra spørgsmål og interviews til sundhedsmålinger som hjernescanninger og blodprøver.

Det interessante ved resultaterne var, at de viste, at *vores egne* forventninger er, at vi tror, at lykke er noget, vi kan opnå – hvis vi tjener mange penge, får en forfremmelse eller f.eks. lykkes med en slankekur. Vi opfører os som om lykke er en destination, noget vi skal arbejde hen imod.

Men al data fra studiet viste meget tydeligt, at det simpelthen ikke var sandt. Det viste, at lykke ikke er noget uden i fremtiden, men til gengæld i høj grad opnåeligt for os i nuet. Og samtidig at det hovedsageligt er relationer og de forbindelser, vi skaber til andre mennesker, der påvirker vores lykkefølelse.

Kort sagt: Gode relationer gør os gladere og sundere – og måske en gang imellem lykkelige.

Kvikke elever, som I er, kan I jo nok godt regne ud, hvad min pointe er ved at medtage studiet her i min tale til jer.

Jeg ønsker for jer, at I ikke skal falde i den fælde, hvor I holder livet op imod en forestilling om det perfekte, hvor det hele tiden er det ude i fremtiden, som skal indfri nutidens ønsker og drømme. Det kunne f.eks. være i forhold til gymnasiet, når I nu kommer så langt. Lad være med at tro, at gymnasiet nu bliver rammen om det perfekte ungdomsliv, hvordan det end ser ud – det er vist noget med den perfekte uddannelse, perfekte fester, perfekte vennegrupper osv. Det kan livet aldrig leve op til.

I har ikke været glade for jeres tid på Ingrid, og I kommer ikke til at tænke tilbage på den med glæde, fordi I fik et snit på enten 10 eller 12, fordi I fik ros af lærerne, eller fordi I havde de perfekte venner, og alle bare elskede jer. I har været glade for jeres skolegang, fordi I, i hverdagens små øjeblikke, har haft nogle sjove oplevelser med nogle mennesker, som med tiden kom til at betyde noget for jer. Det samme gælder for livet efter grundskolen, hvad enten I skal i gymnasiet, i 10. klasse, eller hvor I nu fortsætter jeres skolegang. Det er i hverdagens øjeblikke med andre mennesker, at vi finder glæde.

Og hvis jeg i forlængelse heraf – med afsæt i mit eget studieliv – skal give jer et råd om den hverdag, I skal ud i, når I nu skal videre ud for og tage en ungdomsuddannelse og måske senere i gang med et studie, så er det følgende: At I skal arbejde dedikeret med det, der er lige foran jer, i stedet for at kigge mod et muligt endemål mange år ude i fremtiden.

Der er næsten altid et kæmpe potentiale i det, I laver lige nu, og det misser I, hvis I kigger mod fremtiden, og I kommer ikke så langt, som I kunne. Sagt med andre ord: I skal ikke gå i

gymnasiet, fordi I vil have et snit på 12, så I kan læse jura på universitet. Hvis det ender sådan, er det fint, men hvis en snæver drøm om succes i fremtiden er et kriterie for oplevelse af at lykkes i nutiden, så ser I ikke de muligheder, som er lige foran jer.

Jeg har på det seneste ved flere lejligheder citeret Ingrid Jespersen, som i en juletale fra 1914 taler om at ville danne en ungdom, *som kan tage parti, som kan forarges og begejstres, som kan sørge og harmes og føle hjertet krympe i medfølelse, men også en ungdom som giver harmen og begejstringen rigtig adresse, som ikke stivner og sluknes i smålighed og overfladiskhed og snakken frem og tilbage, men som ved, hvad den vil, og hvorfor den vil det.*

Det, Ingrid Jespersen efterlyser, er en ungdom, som har mod til at være en del af, udfordre og genskabe fællesskabet, som har mod til at turde stå selv, at tænke selv og til at turde engagere sig i vigtige sager – som tør, kan og vil handle på det, den ser.

Det var en stor oplevelse for mig her i foråret at se fremlæggelser af jeres projektopgaver på Arbejdersmuseet. Opgaverne var på et stærkt fagligt niveau, men det, der gjorde mig mest glad var, at alle de problemformuleringer jeg fik lov at høre om, tog udgangspunkt i en indignation – i en uretfærdighed som I havde undersøgt – fagligt, ja – men som I også havde et samfundsbevidst og politisk ståsted i forhold til.

Når man starter på Ingrid Jespersens Gymnasieskole i 0.klasse, får man en hvid rose, som symboliserer, at man som elev – og som menneske – er på vej ind i en del af livet, hvor man skal farves – farves af viden, af relationer, af oplevelser, hvor man udvikler sig og bliver klar til næste del af livet, hvad det så end bliver. Den farve I nu har fået – det I er blevet i jeres år her på Ingrid Jespersen – symboliseres i den lyserøde rose, som I får om lidt. Den er ikke helt udviklet, den er stadig ”lys”, men i det ”lys” er der et stærkt afsæt til resten af livet.

Og tænk over det. I har allerede nu opnået et stort privilegie, I har taget folkeskolens afgangsprøve fra en skole, hvor I har fået mulighed for at opnå et højt fagligt niveau, kritisk tænkning, en demokratisk forståelse, kreativ udfoldelse og et stærkt fællesskab. I har fået både viden og evner, som gør, at I kan påvirke jeres omverden på mange forskellige måder, og det forpligter.

Vi er – lærerne og skolen som helhed – stolte af jer, stolte af de elever, I er, af de mennesker, I er, vi er taknemmelige for det, I har givet til skolen i de år, I har gået her, og vi ønsker jer al muligt held og lykke i fremtiden.

Endnu en gang ønsker jeg jer tillykke med jeres 9.klasses bevis her fra Ingrid Jespersens Gymnasieskole.

